

VOOR EEN NATIONAAL ZEEVAARTKUNDIG MUSEUM.

Door K. E. J. VRANCKX,
Luitenant ter lange omvaart,
Secretaris der Akademie van Marine, Antwerpen.

Gedurende het Internationaal Congres van de Zee dat verleden jaar van 11 tot 14 September plaats vond, werd door den Heer F. Dolez uit Brussel, voor de afdeling »Scheepvaartpropaganda» een verslag ingediend dat de aandacht ten zeerste waard was. Dit verslag in de Fransche taal opgesteld, droeg als titel «Opvoedkundige waarde der Scheepsmodellen»..

Zonder twijfel is het overbodig gansch de uiteenzetting van den achtbaren Heer Verslaggever te hervatten, en ik denk dat het voldoende zijn zal te herinneren dat hij tot het besluit kwam dat «De Scheepsmodellen gansch het Zeewezen doen kennen en liefhebben» omdat de propaganda gevoerd door het voorwerp zelve, in onderhavig geval dus het schip, zeker inslagen moet omdat zij tezelfder tijd onderwijst en ontspant.

Langer wil ik hier niet bij stilblijven; doch alleen aanstippen dat die educatieve waarde op verschillende wijze dient beoordeeld te worden, al naar gelang zij zich richt tot het groot publiek, of tot enkele belangstellenden.

Voor het groot publiek immers, en niemand zal zulks ontkennen, is het zeewezen nog steeds de groote onbekende; het schip blijft iets geheimzinnigs bewaren; en voor dat publiek is eene scheepsmodellenverzameling ten slotte niets anders dan een soort attractie die als dusdanig bezocht wordt; wat evenwel niet wegneemt dat zij boeien kan en zelfs een diepen indruk nalaten die de aandacht der bezoekers op het Zeewezen trekt;... en aldus naar de woorden van den heer Dolez, het Zeewezen zal doen liefhebben.

Voor de belangstellenden, voor hen die zich op eene of andere wijze op de studie van een tak der scheepvaarttechniek, der Zeevaartkunde, der cartographie en zoo meer toeleggen, zijn deze voorwerpen, indien origineel, of ten minste volgens origineele gegevens opgebouwd, een onuitputbare bron van studiemateriaal.

Zulk eene verzameling zou evenwel niet mogen zijn (en ik denk hierby wel een beetje aan onze Antwerpsche verzamelingen) eene opeenstapeling van voorwerpen en modellen. Om ten volle aan dien educatieve rol te beantwoorden moet, door eene opeenvolgende reeks gezichtsindrukken chronologisch en rationeel voorgesteld, de bezoeker zich ten volle rekenschap kunnen geven van de evolutie die het schip in den loop der eeuwen onderging; en het is vanzelfsprekend dat hierbij niet alleen modellen te pas komen, maar wel alle afbeeldingen zooals prenten, zegels, munten, enz., het geheel eventueel aangevuld met passende diagrammen. Het is trouwens in dien zin, dat de Technische Afdeeling der Akademie van Marine, enkele maanden geleden, eene resolutie aannam, tevens den wensch uitdrukkende hiertoe de medewerking te bekomen van partikulieren en vereenigingen welke zich met het opbouwen van modellen bezig houden.

Het weergeven der verschillende phasen der evolutie in de techniek moet evenwel niet alleen beperkt blijven tot den scheepsbouw, maar moet zich ook uitbreiden tot de zeevaartinstrumenten, de zeekaarten, visscherijtoestellen, enz.

Verder moet er eene verzameling historische modellen, zijn bij voorkeur van eenheden welke een rol speelden in onze geschiedenis; modellen welke de glorie van vergane tijden in herinnering brengen; ... en ten slotte moet het geheel aangevuld zijn met eene goed gevulde boekerij en archieffonds. Ook kan evenwel eene afdeeling « Oceanographie » voorzien worden.

Aldus opgevat, zou dergelijke verzameling eene groote propagandistische en opvoedkundige waarde hebben, en het lijdt geen twijfel, dat indien er over goed lokaal en ernstig bevoegd Beheer kan beschikt worden, giften en bruikleeningen allerzijds zouden toestroomen. Moet er verder op gewezen worden dat deze verzameling een « Nationaal Zeevaartkundig Museum » zijn moet, en er dus op alle krachten beroep dient gedaan ?

Dit Nationaal Zeevaartkundig Museum dient opgericht te worden, omringd met wat ik noemen zou eene zekere « lokale kleur »; het moet zich bevinden te midden van eene groote wereldhaven en van het scheepsbedrijf, omdat het daar alleen op zijne plaats is, en daar alleen het meest imponeren zal; en dan is er als wereldhaven, niet alleen op actueel, maar ook op historisch gebied, Antwerpen alleen dat in aanmerking komen kan.

Eene tweede reden waarom Antwerpen bij voorkeur als plaats van een Nationaal Zeevaartkundig Museum dient aangeduid te worden, is wel deze, dat aldaar het eerste initiatief ontstond, dar er reeds enkele flinke kernen van verzamelingen aanwezig zijn, zooals het Steen en het Scheepvaartmuseum; terwijl wij tevens melden kunnen, dat de Akademie van Marine ook haar zetel te Antwerpen heeft.

En zelfs in deze stad is het nog niet onverschillig waar dit Museum zou opgericht worden;... verschillende ontwerpen werden reeds vooropgesteld; doch geen enkel is zoo gelukkig van opvatting als dit van onzen stadsgenoot, Ingenieur Hugo Van Kuyck; omdat het gelegen is aan het Zuiderterras, alwaar duizenden en duizenden Antwerpenaren gaan kuieren en het grootste aantal vreemdelingen voorbijtrekken.

Daar en daar alleen heeft het kans op het maximum bezoek, daar alleen is het gelegen in volle havenbedrijf, en kan het meeleven met den stroom die België's handel vruchtbaar maakt;... terwijl het op esthetisch gebied, een prachtige modernen tegenhanger vormt van het aan het Noorderterras bestaande Steen Museum.

Maar niet alleen is de kwestie « lokaal » van belang, ook op gebied van Beheer dient er wellicht een woordje gezegd te worden. Het aantal bevoegde personen die zich in België met de studie der Scheeparcheologie onledig houden is ten zeerste beperkt; en het zou werkelijk onzin zijn, deze krachten te versnipperen. Ook in deze studieën dringt zich centralisatie op; en aangezien de over een paar jaar opgerichte Akademie der Marine op dat gebied een « centre d'étude et d'érudition » vormt, is het niets meer dan logisch dat een innig verband tusschen haar en het Museum bestaan zou, en zij eventueel zelfs met het dagelijksch beheer en toezicht dezer verzameling zou belast worden.

Het Museum zelf zou als *organisme van openbaar nut* ingericht moeten zijn, waarin vertegenwoordigd worden: de stad Antwerpen, de Provincie Antwerpen, de staat bij orgaan van het Beheer van Zeewezen, de Akademie van Marine, en eventueel enkele openbare besturen en particulieren.

Het jaarlijksch budget zou grootelijks kunnen gedekt worden door toelagen, welke zoowel door Staat als Stad en Provintie dienen te worden toegekend; terwijl nog steeds de mogelijkheid overblijft beroep te doen op particuliere vrijgevigheid om tot het aanvullen der verzamelingen en aankopen van boeken over te gaan. Dit alles is evenwel niet

de grootste, de onoverkomelijke moeilijkheid. Eens dat het organisme bestaat, zullen wel de noodige gelden gevonden worden om het in leven te houden; de grootste moeilijkheid is de oprichting zelve, want het op te richten gebouw verteegenwoordigt voor zich zelve reeds een niet te versmaden bedrag;... en toch aanzie ik dit nog niet als een nooit te overkomen hinderpaal. Zagen wij niet reeds in menigvuldige gevallen dat privaaf initiatief met gunstig gevolg tusschenbeide kwam? Eene Nationaale inschrijving of de oprichting van een fonds zou misschien eene oplossing brengen; het is eene kwestie van prestige en propaganda en het groepeeren van alle « Vrienden van het Scheepvaartmuseum » zou wellicht gunstig gevolg hebben.

Hierbij wil ik mijn pleidooi eindigen met het voostel, dat de afdeeling « Zeevaartpropaganda » van het huidig Nationaal Congres der Zee de volgende wenschen zou bijtreden :

1. Met het oog op de vulgarisatie der scheepvaartgedachte drukt het Congres den wensch uit, te Antwerpen een Nationaale Zeevaartkundig Museum te zien oprichten, alwaar het publiek zich, door eene reeks gezichtsindrukken, logisch en rationeel voorgesteld, ten volle rekenschap zou kunnen geven van de evolutie der scheepvaarttechniek.
 2. Dat vereenigingen en partikulieren die zich met het bouwen van modellen onledig houden, onverwijld met de Technische afdeeling der Akademie van Marine zouden in voeling komen, om het bouwen onder technisch wetenschappelijk toezicht van eene reeks modellen.
 3. Dat het privaaf initiatief eene vereeniging tot stand brenge welke, de openbare opinie in deze zaken voorlichten zou, onderhandelingen tusschen de voormelde groepen uitlokken, en verder op private hulpmiddelen beroep zou doen om tot den bouw en het oprichten van het Museum te kunnen overgaan.
-